ಮೈಸೂರ ಗೆಜೆಟ.

ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪಾಯಿಷ್ ಆದ್ದು.

ಬೆಂಗಳೂರು, ಶನಿವಾರ, ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಾ॥ 18, ಸ್ 1884.

ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸೇರಿಸಿ ಇಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಉದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

೪ನೇ ಭಾಗ.

ಸರ್ಕಾರೀ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು.

ಮೈಸೂರು ದಿವಾನರವರಿಂದ,

ಸ್ 1884ನೇ ಇಸವಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1ನೇ ತಾರೀಖಿನೊಳು, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪನ್ಯಾಸ.

ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರುಗಳಿರ್ಯಾ;—ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ರಾಜಾಸಾಹೇಬ್ ಬಹದೂರವರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕಳದ ಸಾಲಿನ ಜಮಾಖರ್ಚು ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ತಮಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸ್ಟೇಟ್ ರೈಲ್‌ವೆ ಇಲಾಖೆ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಶಿವಾಯಿ 1883—84ನೇ ಇಸವಿಯ ವಸೂಲಿಯು, ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ತೆಪಶೀಲು ಪ್ರಕಾರ 1,06,35,579 ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಿತ್ತು:—

	ರೂಪಾಯಿಗಳು.
ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆವಿನ್ಯು ಯಾನೆ ಜಮೀನು ಬಾಬು	73,34,476
ಆಬ್ಕಾರಿ	12,29,737
ಫಾರೆಸ್ಟ್	6,27,283
ಸ್ಟ್ಯಾಂಪು	4,65,089
ಸಾಯರ್	2,83,426
ಮೊಹತರ್ಫಾ	2,81,442
ಲಾ ಅಂಡ್ ಜಸ್ಟಿಸ್ ಯಾನೆ ಜುಡಿಷಲ್ ಬಾಬು	60,959
ಅಂಚೆ	58,616
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷ್	46,962
ಅಮೃತ ಮಹಲ್,	34,199
ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆ	23,966
ವೈಪ್ಪನೆ ಮೋಳೆ	26,455
ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಯಾನೆ ಮರಹಮ್ಮತ್ ಬಾಬು	9,366
ಚಲಾವಣಿ ತಪ್ಪಿದ ತಾಂಬ್ರದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಕಿಮ್ಮತು	26,128
ಚಿಲ್ಲರೆ ಬಾಬುಗಳು	1,27,475
ಜುಮ್ಲಾ	1,06,35,579

ಕಳದ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆ ಖರ್ಚು ಹೊರಾಯಿ ಇತರ ಮಾಮೂಲ್ ಖರ್ಚು ಈ ಕೆಳಗೆ ನಮೂದಿಸಿರುವ ಮೇರಿಗೆ 1,01,39,513 ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಿತ್ತು:—

A

	ರೂಪಾಯಿಗಳು.
ಸಬ್‌ಸಿಡಿ ಯಾನೆ ಪಗದಿ	24,50,000
ಅರಮನೆ ಖರ್ಚು	10,00,000
ಸರ್ಕಾರಿ ಸಾಲದ ಬಡ್ಡಿ	4,91,237
ಜಹಗೀರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕೊಡುವ ಅಲ್ಲೋಯನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪೆನ್ಷನುಗಳು.	1,48,925
ಮಿಲಿಟೇರಿ ಇಲಾಖಾ	7,38,009
ಜುಮ್ಲಾ	48,28,171

B

ಹುಜೂರು ಇಲಾಖೆ ಖರ್ಚು	1,95,890
ವಸೂಲಾತಿ ಖರ್ಚು ಬಾಬುಗಳು—	
ಡಿಪ್ಯೂಟಿ ಕಮ್ಮಿಷನರುಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಶಿಬ್ಬಂದಿ	1,73,949
ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮ್ಮಿಷನರುಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಶಿಬ್ಬಂದಿ	1,04,112
ತಾಲ್ಲೂಕು ಜಾತ ಶಿಬ್ಬಂದಿ	5,23,609
ರೆವಿನ್ಯು ಸರ್ವೆ ಇಲಾಖೆ	2,50,414
ಇನಾಂ ಇಲಾಖೆ	7,816
ಗ್ರಾಮ ನವುಕರರ ತಲಬು	2,14,210
ಯಿತರ ಬಾಬುಗಳು	34,476
ಅಬ್ಕಾರಿ	16,097
ಫಾರೆಸ್ಟ್	2,48,257
ಸ್ಟ್ಯಾಂಪು	14,311
ಸಾಯರ್	15,274
ಸಾದಿಲ್ವಾರು ಮತ್ತು ಛಾಪಾಖಾನೆ	58,693
ಅಮೃತಮಹಲ್ ಇಲಾಖೆ	1,33,860
ಟೋಪೊ ಗ್ರಾಫಿಕಲ್ ಸರ್ವೆ	84,285
ಜುಮ್ಲಾ	20,75,253

C

ಲಾ ಅಂಡ್ ಜಸ್ಟಿಸ್ ಯಾನೆ ಜುಡಿಷಲ್ ಬಾಬು ಮತ್ತು ಜೈಲುಗಳು ..	4,12,279
ಪೊಲೀಸ್	4,52,185
ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖಾ	1,38,065
ಮುಜರಾಯಿ	2,79,657
ಮೆಡಿಕಲ್ ಇಲಾಖಾ	1,29,659
ಪೆನ್ಷನ್ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಜ್ಯುಟಿಗಳು	2,45,600
ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಯಾನೆ ಮರಹಮ್ಮತ ಬಾಬು	9,36,001
ಅಂಚೆ	1,27,535
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್	25,579
ಜಿಲ್ಲರೆ ಇಲಾಖೆಗಳು	17,173

	ರೂಪಾಯಿಗಳು.
ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಫೀಸರುಗಳ ಫರ್ಲೊ ಅಲೊಯನ್ಸ್, ಗ್ರ್ಯಾಜ್ಯೂಟಿ, ಕಂಪೆಸೇಷನ್, ಲೀವ್ ಮತ್ತು ಪೆರ್ಷನ್ ಸಂಬಂಧವಾದ ಖರ್ಚುಗಳು	1,15,622
ಬೆಲ್ಲರೆ ಬಾಬು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿವಿಲ್ ಪ ಮಿಲಿಟರಿ ಸ್ಟೇಷನ್ ಖರ್ಚು 1,67,791 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಸಹ	3,56,734
ಜುಮ್ಲಾ ..	32,36,089
ಪಟ್ಟು ಜುಮ್ಲಾ	1,01,39,513

ಗುಜಷ್ತಾ ಸಾಲ್ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಪೈಕಿ ಮೇಲೆನಮೂದಾದ ಖರ್ಚು ವಜಾ ಜಾತ ಉಳಿದದ್ದು 4,96,066 ರೂಪಾಯಿಗಳು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅನ್ಸೈನೆಡ್ ಟ್ಯಾಕ್ಟ್ ಅಂದರೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿವಿಲ್ ಮತ್ತು ಮಿಲಿಟರಿ ಸ್ಟೇಷನ್ ಬಾಬತು ಸರಪ್ಲಸ್ ಯಾನೆ ಹುಟ್ಟುವಳೀ ಪೈಕೀ ಖರ್ಚು ಜಾತ ಉಳಿದ ಶಿಲ್ಕು 1,64,534 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಶೇರಿಇವೆ. 1882—83ನೇ ಇಸವಿ ಬಾಬತು ನಿವಳ ಶಿಲ್ಕು 1,18,896 ರೂಪಾಯಿಗಳಗಿಂತ 1883—84ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಶಿಲ್ಕು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ; ಇದು ಬಹಳ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆ. ಸಾಲ್ ಮಜಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆವಿನ್ಯು ಯಾನೆ ಜಮ್ಮಿ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ವಸೂಲಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಮೇಲೆಕಂಡ ಮೇರೆ ನಿವಳ ಶಿಲ್ಕು ಜಾಸ್ತೀಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಜಮ್ಮಿ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ 1882—83ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ವಸೂಲಾದ್ದು ರೂ. 70,21,777 ಗತಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ವಸೂಲಾದ್ದು ರೂ. 73,34,476, ಜಾಸ್ತಿ ರೂ. 3,12,699. ಈ ಜಾಸ್ತಿ ಪೈಕಿ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧಪಾಲು ಹಿಂದಿನ ಸಾಲ್‌ಗಳ ಬಾಕಿಗಳು ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಸೂಲಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಬಾಕಿ ಅರ್ಧಪಾಲು ಜಮಾಬಂದಿ ಜಾಸ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಾಲೀ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಕಡೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟುಗಳ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಸ್ಥಿತಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಜಾಸ್ತಿ ಸಾಗುವಳಿ ಆಗಿ ಜಮಾಬಂದಿ ಜಾಸ್ತಿ ಉಂಟಾಯಿತು.

1882—83ನೇ ಮತ್ತು 1883—84 ಈ ಎರಡು ಸಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಬ್ಕಾರಿ, ಫಾರೆಸ್ಟ್ಟು ಮತ್ತು ಸ್ಟ್ಯಾಂಪು ಬಾಬುಗಳ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚುಕಡಮೆ ಸಮನಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಿಂದಿನ ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಯರ್ ಬಾಬಿನ ವಸೂಲಿಯು ಕ್ಷಾಮಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ 6 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದದ್ದು, 1882—83ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ 3½ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳವರಿಗೆ ಇಳಿದು, ಗತಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಮರಗಳಿಗೆ ಕೊಳೀ ರೋಗ ತಗಲಿದ್ದರ ದೆಶೆಯಿಂದ 2,83,426 ರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಆಯಿತು.

ಗತಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಮೂಲ ಖರ್ಚು 1,01,39,513 ರೂಪಾಯಿ ಆಗಿತ್ತು. ಇದು ಪೈವಸ್ತಾ ಸಾಲಿಗಿಂತ ಸುಮಾರು 1 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮೊಬಲಗಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಲಾರದ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಖರ್ಚುಗಳು ಅಂದರೆ ಅಮೃತ ಮಹಲ್ ಇಲಾಖಾ ವನಗಳ ಖರೀದಿಗೋಸ್ಕರ ಮದ್ರಾಸ್ ಗವರ್ಮೆಂಟಿಗೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು 1 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ, ಚಲಾವಣಿ ತಪ್ಪಿದ ಮತ್ತು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತಾಂಬ್ರದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬಾಬತು 70,053 ರೂಪಾಯಿ, ಈ ಮೊದಲಾದವುಗಳು 2 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳವರಿಗೂ ಶೇರಿರುವದರಿಂದ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಾಲಿಯಾನಾ ಪಟ್ಟು ಖರ್ಚು 99½ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳೆಂತ ಎಣಿಸ ಬಹುದು.

ಜೈಲ್, ಲಾ ಅಂಡ್ ಜಸ್ಟಿಸ್, ಈ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ವಿಶೇಷ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿರುತ್ತೆ. ಸಿವಿಲ್ ಮತ್ತು ಸೆಷನ್ ಕೋರ್ಟುಗಳ ಶಿಬ್ಬಂದಿ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪಿಯರ್ ಜಡ್ಜ್ಜರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ನೇಟಿವ್ ಜಡ್ಜ್ಜರನ್ನು ಮೊಕರರ್ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ 28,587 ರೂಪಾಯಿಗಳೂ, 5 ಸಬ್ ಜಡ್ಜ್ಜ್ ಕೋರ್ಟುಗಳ ಮೌಕೂಫಿನಿಂದ 41,968 ರೂಪಾಯಿಗಳೂ, 4 ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಕಮ್ಮಿಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ 13,487 ರೂಪಾಯಿಗಳೂ, ಈ ಮೇರೆ ಪಟ್ಟು 84,042 ರೂಪಾಯಿ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜೈಲ್ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ, ಖೈದಿಗಳ ಆಹಾರ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ 12,424 ರೂಪಾಯಿ

ಗಳೂ, ಪೋರ್ಟ್ ಬ್ಲೇರ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ಶೀಮೆಯ ಕೈದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಖರ್ಚು 1,02,378 ರೂಪಾಯಿಗಳೂ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿರುತ್ತೆ. ಈ ಮೇರಿಗೆ ಲಾ ಅಂಡ್ ಜಸ್ಟಿಸ್ ಮತ್ತು ಜೈಲ್ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು 2 ಲಕ್ಷರೂಪಾಯಿಗಳ ವರಿವಿಗೂ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೊಸದಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವ ಅಮೃತ ಮಹಲ್ ಇಲಾಖೆಯ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ, ದನಗಳ ಖರೀದಿಬಗ್ಗೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ 1 ಲಕ್ಷರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವಜಾಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಆ ಇಲಾಖೆ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯೂ ಖರ್ಚೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದವು.

ಎಲ್ಲ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿಬ್ಬಂದಿ ಖರ್ಚನ್ನು ಕಮ್ಮಿಮಾಡತಕ್ಕ ಕೆಲಸವು ಪುರೈಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಹೋದ ವರುಷದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಳಿದ್ದ ಮೇರಿಗೆ ಮೂರುಜನ ಜಡ್ಜಿಗಳುಳ್ಳ ಹೈ ಕೋರ್ಟನ್ನು ಏರ್ಪಾಡುಮಾಡಿದೆ. ಈ ಕೋರ್ಟ್ ಗೋಸ್ಕರ ತಗಲಿದ ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚು ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿದ್ದ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಕೋರ್ಟು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸಬ್ ಜಡ್ಜಿ ಕೋರ್ಟುಗಳ ಮೌಕೂಫಿನಿಂದ ವಿಲೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಗ್ರಾಮ ನೌಕರರುಗಳಿಗೆ ಹಾಲೀ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ನಗದು ಸಾವತಿಯಾಗತಕ್ಕ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ನೌಕರಿ ಇನಾಂ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಏಕರೀತಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿರೋಣದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯವು ಇನ್ನೂ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿಯೇಯಿದೆ. ಇದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಿಷಯ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲೆಕಂಡ ಮೇರೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಬಾಬುಗಳು ಅಂದರೆ, ಹಿಂದಲ ವರುಷಗಳ ಜಮೀರ್ಬಾಬಿನ ಬಾಕೀಗೋಸ್ಕರ ಮಾಮೂಲಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ವಸೂಲಾದ $1\frac{1}{2}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಚಲಾವಣೆ ತಪ್ಪಿದ ತಾಂಬ್ರದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಪುರೋಕ್ತು ಬಾಬತು $\frac{1}{4}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಈ ರೀತಿಯಾದ ಇತರ ವಿಶೇಷ ಬಾಬುಗಳನ್ನೂ ವಿನಾಯಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಗತಸಾಲಿನ ಮಾಮೂಲ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯು ಸುಮಾರು $104\frac{1}{2}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಖರ್ಚು $99\frac{1}{2}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇತ್ತು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವರುಷಗಳವರಿಗೂ ಖರ್ಚು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮೇರೆ $99\frac{1}{2}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಯಶಃ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯು $104\frac{1}{2}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಾದಲ್ಲಿ, ಗತಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಜಮೀರ್ಬಾಬಿನ ಜಾಸ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಸಂದಲ್ ಬಾಬಿನ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯು $4\frac{1}{2}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಿಂತ ಕಮ್ಮಿಯಾಗದೆ ಇರಬೇಕು.

ಮೇಲೆಕಂಡ ಜಮಾಖರ್ಚು ಮೊಬಲಗುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿವಿಲ್ ಮತ್ತು ಮಿಲಿಟರಿ ಸ್ಟೇಷ್ಟ್ ಬಾಬತು ಜಮಾ ಖರ್ಚು ಶೇರಿರುತ್ತೆ. ಸದರೀ ಸ್ಟೇಷ್ಟ್ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯು 3,32,325 ರೂಪಾಯಿ; ಖರ್ಚು 1,67,791 ರೂಪಾಯಿ; ನಿವಳ ಶಿಲ್ಕು 1,64,534 ರೂಪಾಯಿ. ಸದರೀ ಸ್ಟೇಷನಿನ ರೆವಿನ್ಯು ಆಡಳಿತವು 1884ನೇ ಇಸವಿ ಏಪ್ರಿಲ್ ಗುರ್ರೀ ತಾರೀಖಿನಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರ ಹುಕುಂ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರೆಸಿಡೆಂಟರವರಿಗೆ ವರ್ಗವಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆ ಸ್ಟೇಷನಿನ 1881—82, 1882–83ನೇ ಇಸವಿಗಳ ಬಾಬತು ಸರ್‌ಪ್ಲಸ್ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಮೈಸೂರು ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಹಾಗೆ ಇಂಡ್ಯಾಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿರುತ್ತಾರೆ: 1883–84ನೇ ಇಸವಿ ಬಾಬತು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ವರುಷಗಳ ಸರ್‌ಪ್ಲಸ್ ಮೊಬಲಗಿನ ವಿಲೇವಾರಿ ವಿಷಯವು ಘನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವೈಸರಾಯಿ ಮತ್ತು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ರವರ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಯಾಪಿ ಯಿರುತ್ತದೆ.

ಸ್ಟೇಟ್ ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಲಾಗಾಯಿತು ಮೈಸೂರುವರಿಗಿನ 87 ಮೈಲಿ ಫಾಸಲೆಯುಳ್ಳ ಲೈನಿನಲ್ಲಿ 3,11,429 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯು, 1,90,625 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಖರ್ಚುಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಖರ್ಚುಜಾತ ನಿವಳ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯು 1,20,804 ರೂಪಾಯಿಗಳು; ಅಂದರೆ ಸದರಿ ಲೈನ್ ತಯಾರೀಗೋಸ್ಕರ ಖರ್ಚಾಗಿರುವ 44 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಲ್ 1ಕ್ಕೆ ಸೇಕಡಾ ಸುಮಾರು $2\frac{3}{4}$ ರೂಪಾಯಿನ ಮೇರಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೋದ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಸ್ಟೇಟ್ ರೈಲ್ವೆ ತಯಾರಿಗೋಸ್ಕರ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ಮೇರೆ 7,55,464 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಖರ್ಚಾಗಿರುತ್ತೆ :—

	ರೂ.
ಬಂಗಳೂರು–ಮೈಸೂರು ಲೈಬ್ಯೆ ..	.. 91,443
ಬಂಗಳೂರು–ತುಮಕೂರು ಲೈಬ್ಯೆ ..	.. 6,64,021
ಜುಮ್ಲಾ ..	.. 7,55,464

ಇದಲ್ಲದೆ ಸಾಲ್‌ಮಜಕೂರಿನಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಲೈನನ್ನು ಆಮದ್ ರಫ್ತ್‌ಗೋಸ್ಕರ ಪೂರ್ತಿಮಾಡಲು ಸುಮಾರು $1\frac{1}{4}$ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಖರ್ಚಾಗಿರುತ್ತೆ. ಈ ಲೈನ್ ತಯಾರಿಗೋಸ್ಕರ ತಹಲ್‌ವರಿಗೆ 16,46,955 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಖರ್ಚಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಲೈನಿನಲ್ಲಿ ಆಮದ್ ರಫ್ತ್ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ 1884ನೇ ಇಸವಿ ಆಗಸ್ಟು 11ನೇ ತಾರೀಖು ಲಾಗಾಯಿತು ವಾರ ಬಂದಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ 1,000 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ನಿವಳ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಾಗಿ ತಯಾರೀ ಖರ್ಚಿನ ಮೇಲೆ ಸಾಲ್ 1ಕ್ಕೆ ಸೇಕಡಾ $3\frac{1}{4}$ ರೂಪಾಯಿ ಮೇರೆ ಬಡ್ಡಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಲಿರುವದರಿಂದ ಈ ಲೈನ್ ಬಹಳ ಫಾಯಿದೆಕರವಾಗಿರುವದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಲೈನನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ರೈಲ್ವೆಗೆ ಶೇರಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹರಿಹರದವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ತೆಗದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಹಾಜರೀಲಿದ್ದ ಅಜಬಾಬುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು $1\frac{1}{4}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ನಗದು ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ಸಾಲ್ ಮಜ್ಕೂರಿನಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರಿಂದ 11 ಮೈಲಿ ಫಾಸಲೆಯುಳ್ಳ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯರಾಷ್ಟ್ರನಾದ ಗುಬ್ಬಿವರಿವಿಗೆ ಲೈನ್ ಪೂರೈಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬಂದು ವರುಷದ ದುರಸ್ತಿಲಾಗವಡೂ ಶೇರಿ ತುಮಕೂರು ಲಾಗಾಯಿತು ಗುಬ್ಬಿವರಿಗಿನ ಲೈನ್ ಗೋಸ್ಕರ ವಟ್ಟು 2,94,924 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಖರ್ಚಾಗಿರುತ್ತೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ 54 ಮೈಲಿ ಫಾಸಲೆಯುಳ್ಳ ಬೆಂಗಳೂರು ಲಾಗಾಯಿತು ಗುಬ್ಬಿವರಿಗಿನ ಲೈನ್‌ಗೋಸ್ಕರ ಮೈಲಿ 1ಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ 36,000 ರೂಪಾಯಿ ಪ್ರಕಾರ ವಟ್ಟು 19,41,879 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಖರ್ಚಾಗಿರುತ್ತೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ರೈಲ್ವೇ ಸಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ 19,56,064 ರೂಪಾಯಿಗಳೂ ಈ ಲೈನ್ ಬಗ್ಯೆ ಖರ್ಚಾದಹಾಗೆ ಆಯಿತು.

ಸರಾಸರಿ ಮೈಲಿ 1ಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ 45,000 ರೂಪಾಯಿ ಪ್ರಕಾರ $63\frac{1}{2}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಲಾಗವಡಿನಿಂದ ಮೈಸೂರು ಲಾಗಾಯಿತು ಗುಬ್ಬಿವರಿವಿಗೆ ವಟ್ಟು 141 ಮೈಲಿ ರೈಲ್ವೆ ಲೈನ್ ತಯಾರಾಗಿರುತ್ತೆ. ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ರೈಲ್ವೇಯಂತೆಯೇ ಇರತಕ್ಕ ಇತರ 7 ಮಿಟರ್ ಗೇಜ್ ಲೈನ್‌ಗಳ ತಯಾರೀ ಬಗ್ಯೆ ಮುಟ್ಟಿರುವ ಸರಾಸರಿ ಲಾಗವಡಿಗಿಂತ ಮೈಸೂರು ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ತಗಲಿದ ಲಾಗವಡು ಮೈಲಿ 1ಕ್ಕೆ 25,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿರುವದರಿಂದ ಈ ರೈಲ್ವೇ ತಯಾರಿಯು ಬಹಳ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆ.

ಪುರು ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚಿಗೆ ಅಸ್ಪದ ಕೊಡದೆ ಇರೋಣದರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಫಾಯಿದೆ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಬಹುದೆಂತ ನಂಬಿದ್ದೇವೆ, ಈ ಸಾಲ್ ಲಕ್ಷ್ಯರಾಗುವದರ ವಳಗಾಗಿ ಈ ರೈಲ್ವೇಯಲ್ಲಿ, ತಯಾರೀ ಖರ್ಚಿನ ಮೇಲೆ ಈಗ ಬರುತ್ತಲಿರುವ ಸಾಲ್ 1ಕ್ಕೆ ಸೇಕಡಾ $2\frac{1}{3}$ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ 3 ರೂಪಾಯಿನವರಿಗೂ ಬಡ್ಡಿ ಹುಟ್ಟಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತೆ.

ಈ ಲೈನನ್ನು ಕೂಡ್ಲಿಯೇ ಗುಬ್ಬಿಯಿಂದ 33 ಮೈಲಿ ಫಾಸಲೆಯುಳ್ಳ ತಿಪಟೂರುವರಿವಿಗೆ ತೆಗದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಾಲ ಮಜಕೂರಿನಲ್ಲಿ $8\frac{1}{2}$ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಈ ಲೈನ್ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನವರುಷದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸುಮಾರು 6 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಪ್ರಾಯಶಃ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಿಪಟೂರು ಲಾಗಾಯಿತು ಹರಿಹರದವರಿಗಿನ 125 ಮೈಲಿಗಳ ಲೈನ್ ಸರ್ವೇ ಆಗಿರುತ್ತೆ. ಈ ಲೈನ್ ತಯಾರಿಬಗ್ಯೆ ಸುಮಾರು 60ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ಮೊಟಲಗನ್ನು ಚಾಲತಿ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಿಂದ ಕೊಡುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಇದುವರಿವಿಗೆ ತಯಾರಾಗಿರುವ

141 ಮೈಲುಗಳ ರೈಲ್ವೈಗೆ ಸಾಲ ಮಜಕೂರಿನಲ್ಲಿ ತಿಪಟೂರುವರಿಗೆ 33 ಮೈಲು ಶೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಪೂರೈಸಿದ ಮೇಲೆ ಫಸ್ಟು ಚಾಲತಿ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಮತ್ತು ಜುಜವಿ 20 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ವಟ್ಟು 174 ಮೈಲಿ ರೈಲ್ವೈಯು ತಯಾರಾದಹಾಗೆ ಆಗುವದು. ಈ 174 ಮೈಲಿ ರೈಲ್ವೈಯು 80 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯೋಜನಕರವಾದ ಸರಕಾರದ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿರುವದು.

ಆದರೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಜನಕರವಾದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೂರೈಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಶೀಮೆಯ ಹುಟ್ಟುವಳಿಗೆ ಆಧಾರಭೂತವಾದ ಎಲ್ಲ ಬಾಬುಗಳ ಆದಾಯಗಳನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಪಡಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಮೇಲೆಕಂಡ ಮೇರೆ ಹರಿಹರ ದವರಿಗೆ ಲೈನ್ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹಣವನ್ನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ವದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಶಿವಾಯಿ ಅನ್ಯಥಾ ಇಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ವದಗಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಲಿದಾರೆಂದು ನಾವು ತಮಗೆಳಿಗೆ ತಿಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಅನಿವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ರೈಲ್ವೈ ಲೈನ್ ಪೂರೈಸೋಣದರಿಂದ ಕ್ಷಾಮ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವೆಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವನ್ನು ಸರಕಾರದವರು ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಇರುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು ಈ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಇದುವರಿಗೆ ಮಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡಿಸದೆ ಇರುವದರಿಂದ ಈ ಲೈನನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಪೂರೈಸಬೇಕಾದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ತೋರುತ್ತೆ.

ಈ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಮಜಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆಯು ಹಿಂತೆಗೆದಿರತಕ್ಕ ಅಂಶವನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತಕ್ಕ ದ್ದಾಗಿದೆ. ಸಾಲ ಮಜಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ತುಮಕೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು, ಈ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಇದುವರೆಗೆ ಮಳೆಯು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಶಿವಾಯಿ, ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲೂ ಕಾರು ಬೆಳೆಯು ಬಹುಶಃ ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ಫಸಲಾದ ಹೈನು ಬೆಳೆಯೂ ಬಹಳ ಸಂಶಯವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತೆ, ಅಲ್ಲದೆ ದನಗಳಿಗೆ ಮೇವು ಇಲ್ಲದೆ ಬಹಳ ಪ್ರಯಾಸವಾಗಿದೆ, ಮತ್ತು ಧಾರಣವಾಶಿಗಳೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲಿವೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಳೆ ಆದರೆ ವಿಶೇಷ ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಶೀಮೆಯು ಪೂರ್ವದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒರಬಹುದು; ಇಲ್ಲದೆ ಕಾಲಸ್ಥಿತಿಯು ದುರದೃಷ್ಟ ದೆಶೆಯಿಂದ ಈಗಿರುವಂತೆಯೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿಯೇ ಶೀಮೆಯೆಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ದುರ್ಭಿಕ್ಷವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತೆ. ಬಂದು ಮೇಳೆ ಕ್ಷಾಮ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದವರಿಗೆ 8 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಉಪಪತ್ತಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಈಗ ಇರತಕ್ಕದ್ದು ಹೆಚ್ಚೋ ಕಮ್ಮಿಯೋ ಎಂಬ ಅಂಶ ವಿಚಾರ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ.

ತರೀ ಸಾಗುವಳಿ ಆಗುವದಕ್ಕೆ ನೀರಿನ ಅನುಕೂಲತೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ತಪ್ಪುವದು. ಆದರೆ ಮೈಸೂರು ಶೀಮೆಯು ಇರತಕ್ಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಜಲಾಧಾರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಇ೯ ಸಾಗುವಳಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಶೈಕಿ ತರೀ ಸಾಗುವಳಿಯು ಶೇಕಡಾ 15ರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇರುತ್ತೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ನೀರು ಹರಿಯತಕ್ಕ ನದಿಗಳಿಂದ ಹೊರಟಿರುವ ನಾಲೆಗಳ ದೆಶೆಯಿಂದ ಸಾಗುವಳಿ ಆಗತಕ್ಕ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರದೇಶ ಹೊರ್ತು, ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಗತಕ್ಕ ತರೀ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಮಳೇನೀರಿನಿಂದ ಭರ್ತಿಯಾಗತಕ್ಕ ಅನೇಕ ಕೆರೆಗಳೇ ಆಧಾರವಾಗಿರುವವು. ಈತರಹಾದ ಕೆರೆಗಳು ಚಿಕ್ಕದು ದೊಡ್ಡದು ಸಹ 38 ಸಾವಿರವಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವೀಕರು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಯಾವ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸ್ಥಳವು ಸಿಕ್ಕುವದು ಪ್ರಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಆದ ಕಾರಣ ಈಗ ಇರತಕ್ಕ ಹಳೇಕೆರೆಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದೇ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಪೈಕಿ ಬಹಳ ಕೆರೆಗಳು ಕೇವಲ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆ ಎಂಬ ಅಂಶವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದೇ ಇರಬಹುದು. ತರೀ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಾಧಾರವಾದ ಈ ಕೆರೆಗಳ ದುರಸ್ತಿವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದವರೂ ರೈತರೂ ಸಹ ಬಾಧ್ಯಪಟ್ಟವರು ಎಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆಚರಣೆಗೆ ತರದೆ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಇದುವರಿಗೆ ಕೆರೆಗಳ ಆಡಳಿತವು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕೆರೆಗಳನ್ನು

857

ದುರಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರತಕ್ಕ ಜವಾಬುದಾರಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಶೇರಿದ್ದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ರೈತರ ಜವಾಬುದಾರಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧಾಂಗವಾಗಿ ತಪ್ಪಿಸಿಯಿತ್ತು. ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ತಗಲಿದ ಖರ್ಚಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಫಾಯಿದೆ ಇಲ್ಲದೆ ವಿಶೇಷ ಖರ್ಚುಳ್ಳ ಸರಕಾರ ಶಿಬ್ಬಂದಿಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ಕೆರೆಗಳನ್ನೂ ದುರಸ್ತು ಮಾಡಲು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತೋರಿದಅನಂತರ ಸರಕಾರದವರು ರೈತರಿಗೆ ಜವಾಬುದಾರಿ ವಹಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೈತರು ವಟ್ಟಾಗಿ ಶೇರಿ ತಮಗೆಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಡಿಸತಕ್ಕ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಪದ್ಧತಿಯು ತಪ್ಪಿಹೋಗಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ ರೈತರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳನ್ನು ಅವರಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಿವಿಲ್ ಆಫೀಸರುಗಳು ಮಾಡಿಸತಕ್ಕ ಪದ್ಧತಿಯೂ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ರೈತರು ನಡಿಸತಕ್ಕ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಅನೇಕ ಇನಾಂಗಳು ಮತ್ತು ರಿಯಾಯತ್ತಿಗಳು ತಪ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳೂ ಸರಕಾರದಿಂದಲೇ ನಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೆಂಬ ಪರತ್ತಿನಮೇಲೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೆರೆಗಳ ದುರಸ್ತಿವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಾಧ್ಯಪಟ್ಟಿರುವ ಸರಕಾರದವರು ಮತ್ತು ರೈತರು ಇವರ ಪೈಕಿ ಬಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂರಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರಕಾರದವರದೇ ಎಂದೂ, ಮತ್ತೊಂದು ವೇಳೆ ರೈತರದೇ ಸರ್ವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಂದೂ, ಭಾವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಾಧಾರಗಳಾದ ಕೆರೆಗಳು ಹೀನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಕೆರೆಗಳನ್ನೂ ಸರಕಾರದ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ದುರಸ್ತುಮಾಡಿಸಿ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವದಕ್ಕೆ ಸರಕಾರದವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ; ಇದರಿಂದ ಪರ್ಯವಸಾನದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಹುಟ್ಟುವಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಫಾಯಿದೆಯೂ ಆಗಲಾರದು. ಶಿವಾಯಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಐಕಮತ್ಯದಿಂದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸತಕ್ಕ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಮಲಿನವಾಗಿರುವದರಿಂದಲೂ ಕೆರೆಗಳ ಕಾಮುಗಾರಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರುವದರ ಮೂಲಕ ರೈತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೇ ತಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಕೆರೆಗಳ ದುರಸ್ತಿವಿಷಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರೈತರ ಮೇಲೆಯೇ ಹಾಕುವದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಅಂಶಗಳು ಕೆರೆಗಳ ದುರಸ್ತೀ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಹೊಸ ಏರ್ಪಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸತಕ್ಕ ವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಯೂನಿ ಮುರಹಮ್ಮತ್ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಸರಕಾರದವರು ಸ್ವಂತವಾದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕೆರೆಗಳು ಫಲಾನಾವುಗಳಿಂದೂನೂ ಮುಲ್ಕಿ ಇಲಾಖೆ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ವಳಪಟ್ಟು ರೈತರು ದುರಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕೆರೆಗಳು ಫಲಾನಾವುಗಳಿಂದೂನೂ ವಿಂಗಡಿಸುವದು ಉತ್ತಮವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ತಪ್ಪಿರೋಣದರಿಂದ ಕೆರೆಗಳ ಕಾಮುಗಾರಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ಕುಶಲತೆಯೂ ಶಕ್ತಿಯೂ ಈಗ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸುವ ಏರ್ಪಾಡಿನಮೇರೆ ಮುಲ್ಕಿ ಮತ್ತು ಮರಹಮ್ಮತ್ ಇಲಾಖೆ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು ಸಾಹೈದಯದಿಂದ ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸೋಣದರ ಮೂಲಕ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತು ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವದೆಂದು ನಂಬಿ ಇದೆ. ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಏರ್ಪಾಡಿನ ಕ್ರಮವೇನೆಂದರೆ : 500 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿಯಾದ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಇರತಕ್ಕ ದರೋಬಸ್ತು ಕೆರೆಗಳನ್ನೂ ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಇಲಾಖೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ತರಹಾದ ಕೆರೆಗಳು 790 ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಇವುಗಳ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಇವುಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತು ಮಾಡತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿ ಲಾಗವಾಡು ತಗಲುವದರಿಂದಲೂ, ಇವುಗಳು ವಡದು ಹೋದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಅಪಾಯವು ಸಂಭವಿಸುವದರಿಂದಲೂ, ಇವುಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರಪರಿಶ್ರಮವುಳ್ಳ ಸರಕಾರದ ಶಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸುಪರ್ದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದು ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. 500 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಮ್ಮಿ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಇರತಕ್ಕ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಮುಲ್ಕಿ ಆಫೀಸರುಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ವಳಪಟ್ಟು ದುರಸ್ತು ಮಾಡತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಆಯಾ ಗ್ರಾಮಗಳ ರೈತರ ಸುಪರ್ದು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾದ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.

ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಪೂರ್ವ ಪದ್ಧತಿ ವಗೈರೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೂ ಒಂದೇ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡೋಣದರಿಂದ ಇದುವರಿಗೆ ಸರಕಾರದವರು ರೈತರ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಂಗವಾಗುತ್ತಲಿವೆ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ರೈತರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರುವ ರಿಯಾಯತ್‌ಗಳಿಂದನೆ ವಿಶೇಷ ಪರತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೇರಿಸಿರೋಣದರಿಂದಲೂ ಸದರೀ ರಿಯಾಯತ್‌ಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ತೊಂದರೆಗಳು ಇರುವದರಿಂದಲೂ ಇದುವರಿಗೆ ನಡಿಸಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಪ್ರಯೋಜನ ಉಂಟಾಗಿರುವದು. ಇತಃಪರ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇಕೆಂಬ ವಿಪ್ರಾಡಿನ ಮೈದರ್ಾ ಶೀಮೆಗೂ ಮಲ್‌ನಾಡು ಶೀಮೆಗೂ ಸಹ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರಬಹುದಾದ್ದಾಗಿಯೂ, ದ್ರವ್ಯ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಕೌಶಲ್ಯವುಳ್ಳ ಜನಗಳು ಇರತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೂ, ಸರಕಾರದ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲದ ರೈತರುಗಳು ಇರುವ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೂ ಸಹ ಅನುಕೂಲವಾದ್ದಾಗಿರುವದು ಯೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇವೆ; ಹ್ಯಾಗಂದರೆ.

500 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಮ್ಮಿ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಾಗತಕ್ಕ ಕೆರೆಗಳ ಸಾಲಾಬಾದ್ ಕಾಮುಗಾರಿಯನ್ನು ರೈತರು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಪರತ್ತಿನಮೇಲೆ ಸದರೀ ಕೆರೆಗಳ ಕೆಳಗಣ ತರೀ ಜಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ರೂಪಾಯಿ 1ಕ್ಕೆ ಒಂದಾಣೆ ಮೇರೆ ಈಗ ವಸೂಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಇರ್ರಿಗೇಷ್ಟನ್ಸೆಸ್ ಯೆಂಬ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಮೌಕೂಫ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಇದೆ. ಸಾಲಾಬಾದ್ ಸಾಧಾರಣ ಕಾಮುಗಾರಿಯಲ್ಲದೆ ಇತರ ಕಾಮುಗಾರಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳನ್ನು ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ರೈತರು ನಡಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸದರೀ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ತಗಲಬಹುದಾದ ಲಾಗವಡನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮುನಾಸಬ್ ಕೆಲವು ವರುಷಗಳವರಿಗೆ ತರೀ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೇ ಆಗಲಿ ಕೆಲವು ಭಾಗವಾಗಲಿ ಮುಜರೆ ಕೊಡುತ್ತೆ. ಸಾಲಾಬಾದ್ ಕಾಮುಗಾರಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿಯೆಂಗಿ ಮಟ್ಟಿಕಾಮುಗಾರಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಂದೆರಡು ವರುಷಗಳವರಿಗೆ ತರೀ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಮಾಫ್ ಮಾಡಬೇಕಾಧೀತು. ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಗಚ್ಚಿ ಕಾಮುಗಾರಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳವರಿಗೂ ತರೀ ಕಂದಾಯ ಮಾಫ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗ ಬಹುದು. ವಿಶೇಷ ಶಿಕಸ್ತಾಗಿರುವ ಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಕಂಡ ಮೇರೆ ಐದು ಅಥವಾ ಏಳು ವರುಷಗಳವರಿಗೆ ಮುಜರೇ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಸಾಕಾಗಬಹುದು. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯ, ಸಾಹಸ, ಅಥವಾ ಐಕಮತ್ಯ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೆರೆ ಕಾಮುಗಾರಿಯನ್ನು ರೈತರಿಂದ ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಫಲ್ಟು ಸರಕಾರದ ಲಾಗವಡಿನಿಂದಲೇ ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಇಲಾಖೇಯವರ ಸಲಹೆಯೊಡನೆ ಸದರಿ ಕಾಮುಗಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕೂ, ಕುಶಲತೆ ಬೇಕಾಗುವ ಅಥವಾ ವಿಶೇಷ ಲಾಗವಡು ಮುಟ್ಟುತಕ್ಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸರಕಾರಿ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ನಡಿಸಿ ಬಾಕಿ ಉಳಿಯುವ ಕೆಲಸ ಅಂದರೆ ಮಟ್ಟೀ ಕಾಮುಗಾರಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ಕಂಡ ರಿಯಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ವಳಪಟ್ಟು ರೈತರಿಂದ ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕೂ, ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮ್ಮಿಷನರವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಡಲ್ಪಡುವದು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ 500 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಮ್ಮಿ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ಇರತಕ್ಕ ದುರಸ್ತು ಆಗಬೇಕಾದ ಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರೈತರುಗಳು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಧಾರಾಳವಾದ ರಿಯಾಯತ್‌ಗಳನ್ನು ಪಡದು ತಾವೇ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಕಾಮುಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಅಥವಾ ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದಾಗ ಕಾಮುಗಾರಿ ಮಾಡಿಸುವವರಿಗೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತೆ.

ರೈತರು ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ರಿಯಾಯತ್‌ಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನದ ಆಶೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಯಶಃ ಕಾಮುಗಾರಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಬಂದುವೇಳೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ನಾದುರಸ್ತಿನಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಭಾರಿ ಕೆರೆಗಳು ತಮಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವ ಚೌಥಾಯಿ ವಿಪ್ರಾಡಿನ ಮೇರೆ ಜನಗಳು ಸ್ವಂತಲಾಗವಡಿನಿಂದ ಮಾಡಿಶಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುವದರಮೂಲಕ ಆಬಾದು ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟೀತು. ಹಾಲೀ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಚೌಥಾಯಿ ವಿಪ್ರಾಡನ್ನು ಸುಲಭ ಪಡಿಸಿ, ಚೌಥಾಯಿ ಕಂದಾಯ ಮಾಫ್ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. 30 ವರುಷಗಳವರಿಗೆ ಅಥವಾ ಸರ್ವೆ ಸೆಟಿಲ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಗುವವರಿಗೆ ಎಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಸದರೀ ಚೌಥಾಯಿ ಮಾಫೀರು ಕಾಯಂ ಆಗಿರತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲ್ಪಡುವದು. ದುರಸ್ತು ಬಗ್ಗೆ ಭಾರೀ ಲಾಗವಡು ತಗಲಬಹುದಾದ ಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಧಾರಾಳವಾದ ರಿಯಾಯತ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಧೀತು.

857

ಮೇಲಿಕಂಡ ಏರ್ಪಾಡುಗಳ್ಯಾವದರಿಂದಲೂ ಸರಕಾರದ ಫಾಯಿದೆಗೆ ಕುಂದಕ ಬಂಧೀತೆಂಬ ಭಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ, ಈಗಿರುವ ಏರ್ಪಾಡಿನ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಕೆರೆಯು ವಡದು ಹೋದಲ್ಲಿ ಅದು ಪುನಹ ದುರಸ್ತಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅನೇಕ ವರುಷಗಳಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತೆ, ಈಗಿನ ರೂಲ್ಸ ಪ್ರಕಾರ ರೈತರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ರಿಯಾಯತ್ತಾಗಿ ತರೀ ಕಂದಾಯದಪೈಕಿ ಅರ್ಧವನ್ನು ಮುಜರೆ ಕೊಡುತ್ತೆ, ಬಾಕಿ ಅರ್ಧಕಂದಾಯವನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂವತ್ಸರಗಳವರಿಗೆ ತೆರುತ್ತಾ ಬಂದು ಕೆರೆ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಆಗತಕ್ಕ ಸಂದರ್ಭ ಕಾಣದೆ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಜಮ್ರ್ಯಾಗಳನ್ನು ರಾಜೀನಾಮೆಮೂಲಕ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ವಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸದರೀ ಕೆರೆಯು ದುರಸ್ತಾಗುವವರಿಗೆ ಅದರ ಅಚ್ಚಕಟ್ಟಿನ ಮೇಲಣ ಪೂರಾ ಕಂದಾಯ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತೆ. ಮುಂದೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇಕೆಂಬ ಏರ್ಪಾಡಿನ ಪ್ರಕಾರ ಹಂಗಾಮಿಯಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಕಾಯಂಆಗಿಯೂ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ರಿಯಾಯತ್ತಗಳಿಂದ ಸರಕಾರ ಕ್ಕುಂಟಾಗುವ ನಷ್ಟವು, ಸರಕಾರದ ಶಿಬ್ಬಂದಿಮೂಲಕ ಸದರೀ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಕಾಮಗಾರಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ಲಾಗವಡಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿರುವದು. ಶಿವಾಖಿ ಕೆರೆಗಳು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ದುರಸ್ತಾಗೋಣದರಿಂದ ಶೀಮೆಗೆ ಆಗತಕ್ಕ ಫಾಯಿದೆಯು ಅಮೌಲ್ಯವಾಗಿರುವದು.

ಕೆರೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ನಡಿಸತಕ್ಕ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ತಮಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಶ್ರುತಪಡಿಸಿಧೆ. ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ ಇಲಾಖೆಯವರು ಅಮಲ್ದಾರ್ರುಗಳಿಗೆ ಮರಹಂಮತ್ ಕೆಲಸಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮ್ಮಿಷನರುಗಳು ಮೇಲ್ಕಂಡ ರಿಯಾಯತ್ತಗಳನ್ನು ಯಾವವಿಧವಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಜವಾಬುದಾರಿಯುಳ್ಳ ಸರಕಾರದ ಆಫೀಸರರುಗಳೊಡನೆ ಆಲೋಚಿಸಿ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತೆ. ಮೇಲ್ಕಂಡ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರುವದರಿಂದ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಕೆರೆಗಳೂ ಬರುವ 10–15 ವರುಷಗಳೊಳಗಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಲ್ಪಡಬಹುದೆಂದು ಗವರ್ಮೆಂಟಿನವರು ಧೃಢವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ 10 ವರುಷಗಳ ವರಿಗೂ ಸರಕಾರದವರು ನಡಿಸತಕ್ಕ ಮುಖ್ಯವಾದಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯು ತಯಾರಾಗುತ್ತಲಿದೆ.

ಕೆರೆಗಳ ದುರಸ್ತಿನಬಗ್ಯೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಕ್ಷಾಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆರೆಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಹ್ಯಾಗಂದರೆ, ವಟ್ಟು ಸಾಗುವಳಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ತರೀ ಸಾಗುವಳಿಯು ಸೇಕಡಾ 15ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತೆಂದು ಮೊದಲೇತಮಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಇರುತ್ತೇವಷ್ಟೆ; ಈ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಾದಭಾಗ ಕೆರೇನೀರಿನಿಂದ ಸಾಗುವಳಿಯಾಗತಕ್ಕದ್ದು, ಈ ಕೆರೆಗಳಾದರೋ ಮಳೇನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬತಕ್ಕವುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಯಾವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವೋ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆದಕಾರಣ ಆಗಾಗ್ಯೆ ತಪ್ಪದೆ ಬರುವ ಕ್ಷಾಮಗಳಿಂದುಂಟಾಗುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಪಾಯಗಳ ನಿವಾರಣೆ ಬಗ್ಯೆ ರೈಲ್ವೆ ಹೊರ್ತು ಇನ್ನಾವ ಅನುಕೂಲವಾದ ಮತ್ತು ಭರವಸೆಯುಳ್ಳ ಆಧಾರವು ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ರೈಲ್ವೆಗಳಿಂದ ಕ್ಷಾಮ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಗತಕ್ಕ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ತಮಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಚನ್ನಾಗಿ ವೇದ್ಯವಾಗಿ ಇಧೆ. ಕ್ಷಾಮಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಸ್ವಲ್ಪ ಖರ್ಚಿನಿಂದಲೇ ಅಂದರೆ ಮೈಲಿ 1ಕ್ಕೆ ಮಣ 1ಕ್ಕೆ $\frac{1}{4}$ ಪೈ ಲಾಗಾಯಿತು $\frac{1}{4}$ ಪೈ ವರಿಗಿನ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ರೈಲ್ವೆ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತೆಗದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು. 1876ನೇ ಯಿಸವಿ ಲಾಗಾಯಿತು 1878ನೇ ಇಸವಿ ವರಿಗಿನ ಕ್ಷಾಮದಲ್ಲಿ ಬಹಳಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ರೈಲ್ವೆಯಿಂದ 50ರಲಾಗಾಯಿತು 100ಮೈಲಿಗಳ ವರಿಗೆ ದೂರವಾಗಿದ್ದವು. ಬೆಂಗಳೂರಿಂದ ಹರಿಹರದವರಿಗೆ ಈಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ರೈಲ್ವೆಯು ಸರಿಯಾಗಿ ಮೇಲೆ ನಮೂದಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹೋಗುವದು. ಇದು ತಯಾರಾದ ಮೇಲೆ ಲೈನಿನ ಉಭಯ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ 25 ಮೈಲಿಗಳ ವರಿಗೂ ಅಂದರೆ ವಟ್ಟು 50 ಮೈಲಿಗಳವರಿಗೂ ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ರೈಲ್ವೆಯು 50 ಮೈಲಿ ಅಗಲ 212 ಮೈಲಿ ಉದ್ದವುಳ್ಳ 10,600 ಚದರ ಮೈಲುಗಳ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು, ಅಂದರೆ 1876–78ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕ್ಷಾಮವನ್ನನುಭವಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವೈಕಿ ತರಲ್ಲಿ 2 ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು. ಈ

ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಷ್ಟ ಸಂಭವಿಸದಂತೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿರುವಮೇರೆ ತಿಪ ಟೂರುಲಾಗಾಯಿತು ಹರಿಹರದವರಿಗಿನ ಲೈನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂಸಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಪೂರೈಸತಕ್ಕದ್ದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವ ದು. 1876ನೇ ಇಸವಿ ಲಾಗಾಯಿತು 78ನೇ ಇಸವಿ ವರಿಗಿನ ಕ್ಷಾಮದದೆಶೆಯಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದಕಷ್ಟ ಅದ್ಯಾಪಿನಮ್ಮಗಳ ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿರುತ್ತಷ್ಟೆ. 160 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಖರ್ಚಾದಾಗ್ಯೂ, ಕ್ಷಾಮದಿಂದ ಜನಗಳಿಗೆ ಹಾನಿ ಬರಬಾರದೆಂದು ಎಷ್ಟು ತರದೂದು ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಆ ಕ್ಷಾಮದಲ್ಲಿ 10 ಲಕ್ಷದವರಿಗೂ ಪ್ರಜೆ ಲಯವಾಯಿತು. ಆ ಆಘೋರವಾದ ಕ್ಷಾಮವು ಕಳದು ಇನ್ನೂ 6 ವರುಷಗಳು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಈಗ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರನಹಾ ಬಹ ಳವಾದ ಯೋಚನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕ್ಷಾಮ ಬರುತ್ತೆಂಬ ಭೀತಿಗೆ ಇದುವರಿಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದಾದ ವಿಪತ್ತಿಗೆ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಮುಂದೆ ಯೂ ಮಳೆ ಆಗದೆ ಕೂಲಿಮಾಡತಕ್ಕ ಜನಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸಕಿಕ್ಕದೇ ಹೋಗುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾಮೂಲಾಗಿ ನಡಿಯತಕ್ಕ ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಲ್ಲದೆ ಜಾಸ್ತಿ ಕಾನುಗಾರಿಗಳನ್ನು ನಡಿಸುವದರ ಮೂಲಕ ಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ಮಾ ಡಲು ಅವಕಾಶವುಂಟು. ಜನಗಳ ಕಷ್ಟ ಇನ್ನೂ ಜಾಸ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ರಿಲೀಫ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕಾಗುವದಲ್ಲದೆ ಆಯಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ಷಾಮ ನಿವಾರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಏರ್ಪಾ ಡುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಆವಶ್ಯಕವಾಗುವದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಯಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡೋಣದ ರಿಂದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧವು ತೊರೆಯದಂತೆಯೂ ಮತ್ತು ರಿಲೀಫ್ ಕಿಚ್ಚ್ಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಹಾಕತಕ್ಕ ಏರ್ಪಾಡಿನಿಂದ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಕೇಡುಗಳುಂಟಾಗದಂತೆಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ತರಾಗಿರತಕ್ಕ ಜನಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಸಹಾಯಮಾಡಬಹುದು.

ಕಳದ ಸಂವತ್ಸರ ತಾವು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಈಗ ತಮಗೆ ಶ್ರುತ ಪಡಿಸುವದೇನಂದರೆ—ಸರಕಾರಿ ಬಂಜರು ಜಮೀನುಗಳ ಹುಲ್ಲುಬನ್ನಿಯನ್ನ ಸಾಲೇಸಾಲ್ ಹರಾಜು ಹಾಕೋಣದರಿಂದ ಕೇವಲ ಕಷ್ಟವಾಗಿಧೆ ಯೆಂತಲೂ ಈ ಹುಲ್ಲುಬನ್ನಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹರಾಜಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವವನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಬಹ ಳವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ನಷ್ಟ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತೆಂತಲೂ ಅನೇಕ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ಗಳ ಮೆಂಬರುಗಳು ಸೂಚಿಸಿದ ರಷ್ಟೆ; ಈ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಲೇಸಾಲ್ ಹರಾಜಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಿಡುವಳಿ ಜಮಿರ್ಾಕಂದಾಯದ ಮೇಲೆ ರೂಪಾಯಿ 1ಕ್ಕೆ 3ಪೈ ಮೇರೆ ಯಾಗಲಿ, ರಾಸು 1ಕ್ಕೆ 6ಪೈ ಮೇರೆಯಾಗಲಿ ಸುಲಭವಾದ ತೆರಿಗೆಯನ್ನ ವಸೂ ಲ್ಮಾಡಬಹುದೆಂತ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ನಡಿಯಿತು. ಆದರೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಎರಡು ಏರ್ಪಾಡುಗಳು ನಿರಾಕ್ಷೇಪವಾಗಿಲ್ಲವು; ಹ್ಯಾ ಗೆಂದರೆ ; ಜಮಿರ್ಾ ಕಂದಾಯದ ಮೇಲೆ ರೂಪಾಯಿ 1ಕ್ಕೆ 3ಪೈ ಮೇರೆ ವಸೂಲ್ಮಾಡೋಣವು ಸುಲಭವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಹಿಡುವಳೀ ಜಮಿರ್ಾಮೇಲೆ ಜಾಸ್ತಿ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲ್ಮಾಡಿದಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ. ರಾಸು 1ಕ್ಕೆ ಅರ್ಧ ಆಣೆ ಪ್ರಕಾರ ವಸೂಲ್ಮಾಡೋಣವು ನ್ಯಾಯವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಗ್ರಾಮದ ಶಾನುಭೋಗನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ ದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಸ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಕಾರಣ ಸಾಲ್ ಮುಜಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಗವರ್ಮೆಂಟಿನವರು ಹಂಗಾಮಿ ತರೀಕ್ ಮಾಡಿತಕ್ಕ ಏರ್ಪಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಳದ 2 ಸಾಲ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಸರಾಸರೀ ಹುಲ್ಲು ಬನ್ನೀ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸದರೀ ಗ್ರಾಮಗಳ ಬಂಜರು ಜಮೀನು ಗಳ ಹುಲ್ಲಿನ ಹಕ್ಕನ್ನು ಆಯಾ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೇ ಪಡೆಯಬಹುದೆಂದು ನೇಮಿಸಿಧೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾ ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇನಾಂ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ತರೀ ಜಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಇರಿಗೇಷ್ಟನ್ಸೆಸ್ಸ್ ಯೆಂಬ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಸೂಲ್ಮಾಡು ವದು ಸರಿಯಾದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಕಳದ ಸಂವತ್ಸರದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬಂದಿತ್ತಷ್ಟೆ; ಈ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಮೌಕೂಫ್ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಯುಕ್ತವೆಂದು ಸರಕಾರದವರಿಗೆ ತೋರಿಧೆ.

ಚಿಲ್ಲರೆ ಇನಾಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಜಾಸ್ತಿ ಜಮೀನನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಫೈಸಲ್ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಂಶವು ಗವರ್ಮೆಂಟಿನವರ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈಗ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ರೂಲ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಸನ್ನದು

ವಗೈರೆ ದಾಖಲಾತುಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದಾಗಿರುವ ಇನಾಮಿನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಈ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಸೇಕಡ 10ರ ಮೇರೆ ಜಮೀನು ಜಾಸ್ತಿ ಕೇರಿಸಿ ವಟ್ಟಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಇನಾಮಾಗಿ ಕಾಯಂ ಇಟ್ಟು, ಇನಾಂದಾರನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿರತಕ್ಕ ಜಮೀನನ್ನು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ದಾಖಲ್ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂರಾ ಕಂದಾಯ ಹಾಕತಕ್ಕ ಪದ್ಧತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇನಾಮು ಕೊಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಈಗ ನಿರ್ಧರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಿಚಾರಣೆ ಧಾರಾಳವಾದ್ದೆಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು; ಆದರೆ ಇನಾಂದಾರ್ರುಗಳು ಅನೇಕ ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಅನುಭವದ ರುಜುವಾತು ಶಿವಾಯಿ ಇತರ ವಿಧವಾದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೊಡದೆ ಇರೋಣದರಿಂದಲೂ ಸನ್ನದಿನಲ್ಲಿ ನಮೂದಿರತಕ್ಕ ಸರಹದ್ದುಗಳನ್ನು ಈಗ ತಿಳಿಯಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಇನಾಂ ಕೊಟ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಇಷ್ಟೇ ಯೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವದಕ್ಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕಮಂದಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ಇನಾಂದಾರರ ರಿಯಾಯತ್ ವುದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿ ಈಗ ಅನುಭವದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಇನಾಮಿನ ಸರ್ವೇ ಆಕಾರ 5 ರೂಪಾಯಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂಥಾ ಇನಾಂಗಳನ್ನು ಪೂರಾ ಕಾಯಂ ಮಾಡಬೇಕೆಂತಲೂ, ಸರ್ವೇ ಆಕಾರ 5 ರೂಪಾಯಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಜಾಸ್ತಿ ಕಂಡು ಬರುವ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಪೈಕಿ ಅರವಾಶಿ ಇನಾಮಾಗಿ ಕಾಯಂ ಇಟ್ಟು, ಬಾಕೀ ಅರ್ಧ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಪೂರಾ ಕಂದಾಯವನ್ನು ದಾಖಲ್ಮಾಡಬೇಕೆಂತಲೂ, ಮತ್ತು ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವೇ ಆಕಾರಕ್ಕೆ 3ರವಷ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಇನಾಂ ಕಾಯಂ ಮಾಡಕೂಡದೆಂತಲೂ ವಿಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರಣೆ ಜರ್ಮಿರೂಪವಾಗಿರತಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಇನಾಮುಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಮುಲ್ಕಾದಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ರೀತ್ಯ ಇನಾಮಿಗೆ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಮೊಬಲಗು ಇನಾಂ ಎಂದು ಇರತಕ್ಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ರೂಲ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ ನಡಿಯಲಿಕ್ಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇಂಥಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇನಾಮಿನ ಪೂರ್ವದ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇಕಡ 10ರ ಮೇರೆ ಜಾಸ್ತಿ ಸೇರಿಸಿ ಆಗುವ ವಟ್ಟುಮೊಬಲಿಗೆ ಸರಿಯಾದಷ್ಟು ಜಮೀನನ್ನು ವರ್ಗದ ಪೈಕಿ ಇನಾಮಾಗಿ ಕಾಯಂ ಇಡುವದಲ್ಲದೆ, ಇನಾಂದಾರನ ವರ್ಗದ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಇನಾಂ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅನಂತರ ಬಾಗಾಯತು ಸಾಗುವಳಿಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂಥಾ ಜಮೀನಿಗೆ ಸರ್ವೇ ಆಕಾರವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಬಾಗಾಯತು ದರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ತರೀ ದರದ ಮೇರಿಗೆ ಲೆಖ್ಖಾಚಾರ ಮಾಡುವ ರಿಯಾಯತನ್ನೂ ಮಂಜೂರ್ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಲೋಚಿಸಿದೆ.

ಕಳದ ಸಂವತ್ಸರದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ಮತ್ತು ಲೋಕಲ್‌ಫಂಡು ರೆಗ್ಯುಲೇಷನಿನ ಮಸೂದಾಗಳು ಇನ್ನೂ ಕಾನೂನಾಗಿ ಮಂಜೂರಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾನೂನುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ರೆವಿನ್ಯೂ ಮತ್ತು ಜುಡಿಷಲ್ ಆಫೀಸರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೂ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವ್ರಗಳ ಸಮೇತ ಎರಡು ಕಾನೂನು ಮಸೂದಾಗಳನ್ನು ಸನುರ್ಧರಾದ ಮತ್ತು ಅನುಭವಶಾಲಿಗಳಾದ ಕಮಿಟಿ ಆಫೀಸರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಲೋಕಲ್ ಫಂಡ್ ಕಾನೂನು ಕಮಿಟಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ; ಆದಾಗ್ಯೂ ಫಾಯಿಷ್ ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ಕೋಡಿನ ಕಮಿಟಿಯವರು ಎರಡು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರ್ತು ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನೇನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲ್ಕಂಡ ಎರಡು ಅಂಶಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ:—

೧ನೇದು.—ಮಸೂದಾ ಕಾನೂನಿನ 7ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಮೂದಾಗತಕ್ಕ ಇನಾಂದಾರರುಗಳಿಗೂ ಅವರ ಷಿಕ್ಕೀದಾರರುಗಳಿಗೂ ಇರತಕ್ಕ ಸಂಬಂಧದ ವಿಷಯವು ಮಸೂದೆಯ 86ನೇ ಸೆಕ್ಷನಿನಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಅನುಭವ ಷಿಕ್ಕೀದಾರಿ ಹಕ್ಕು ಎಂಬುವದು 12 ಅಥವಾ ಜಾಸ್ತೀವರುಷಗಳ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇವೆ ಉಂಟಾಗ ಕೂಡದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟು ಧಾನ್ಯ ರೂಪಕವಾಗಿ ಆಗಲಿ ನಗದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಆಗಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಕದೀಂ ಷಿಕ್ಕೀದಾರರುಗಳ ಹಕ್ಕಿನ ಬಚಾವಣೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

೨ನೇದು.—ಮಸೂದಾ ಕಾನೂನಿನ 124ನೇ ಸೆಕ್ಷನಿನ (ಬಿ) ಮತ್ತು (ಸಿ) ಕ್ಲಾಜುಗಳನ್ನು ತೆಗದುಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಕಮಿಟಿಯವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಮಸೂದೆಯ 123–124ನೇ ಸೆಕ್ಷನ್‌ಗಳು ಮುಂಬೈ ರೆವಿನ್ಯೂ

ಕೋಡಿನ 106–107ನೇ ಸೆಕ್ಷನ್ಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುತ್ತವೆ. 123ನೇ ಸೆಕ್ಷನಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲೀ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸೆಟಲ್‌ಮೆಂಟಿನ ವಾಯಿದೆ ಪೂರೈಸಿದ ಅನಂತರ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೆಟಲ್‌ಮೆಂಟ್ ಠರಾವು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ದ್ರವ್ಯದಿಂದಲಾಗಲಿ ಇತರ ಸ್ವಂತ ಸಾಧನಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದಲಾಗಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಂದಾಯ ಹಾಕದೆ ಭೂಗುಣ, ಸ್ಥಳ ವಿಶೇಷ, ಜಿನಸಿ ಧಾರಣೆ, ಆಮದು ರಫ್ತಿನ ಸಾಲಭ್ಯ, ಈ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಅನುಕೂಲಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದುಂಟಾಗುವ ಜಮೀನಿನ ಮೌಲ್ಯದಮೇಲೆ ಹೊಸ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಠರಾಯಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸಿದೆ. 124ನೇ ಸೆಕ್ಷನಿನಲ್ಲಿ

(a) ಸರಕಾರ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಮುಗಾರಿ ವಗೈರೆ ಆಧಾರದಿಂದ ಜಮೀನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ.—

(b) ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತ ಲಾಗವಡಿನಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸದರೀ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವದರ ಮೂಲಕ ಜಮೀನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ.—

(c) ವ್ಯವಸಾಯದ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಫಲಿತವಾದ ಯಾವದಾದರೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ,—

ಹೊಸದಾಗಿ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಠರಾಯಿಸತಕ್ಕದ್ದಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಸೆಕ್ಷನಿನ ಯಾವ ಅಂಶವೂ ಅಡ್ಡೀಬರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

(ಯೆ) ಕ್ಲಾಜಿನಲ್ಲಿ ನಮೂದಿರುವದು ಬಹಳ ನ್ಯಾಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

(ಬಿ) ಕ್ಲಾಜು ಈ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೈತರು ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಂತ ಬಾವಡಿಗಳನ್ನು ಕಂದಾಯಕ್ಕೆ ವಳಪಡಿಸಲು ಅಧಿಕಾರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಭೂಮಿಯೊಳಗಿರತಕ್ಕ ಜಲವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಅನುಕೂಲವೆಂದನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ರೈತನು ಭೂವಿಯನ್ನು ತೆಗದಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಕೊಂಡಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನ್ಯಾಯದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶವನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಹಾತಲಾಗವಡು ಬಾವಡಿಗಳನ್ನು ಕಂದಾಯಕ್ಕೆ ವಳಪಡಿಸುವದು ಬಂದು ವೇಳೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿಧೀದುಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾದಾಗ್ಯೂ ರೈತನು ವಿಶೇಷ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ದ್ರವ್ಯ ವ್ಯಯಮಾಡಿ ತಯಾರ್ಮಾಡಿಸಿದ ಇಂಥಾ ಉಪಯೋಗಕರವಾದ ಬಾವಡಿಗಳನ್ನು ಕಂದಾಯಕ್ಕೆ ವಳಪಡಿಸುವದು ಶುದ್ಧ ಅಸಂಗತವಾದ್ದೆಂಬುವದಕ್ಕೇನೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಶೀಮೆಯ ಕೋಡಿನಿಂದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಅಂಶವನ್ನು ತೆಗದು ಹಾಕೋಣದರಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯೊದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬರಬಹುದಾದ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ನಮ್ಮ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ.

(ಸಿ) ಕ್ಲಾಜಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯದ ಸಾಧಾರಣ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಫಲಿತವಾದ ಯಾವದಾದರೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಮೇಲೆ ಹೊಸ ಕಂದಾಯ ಹಾಕಬಹುದೆಂದು ನಮೂದಿಸಿದೆ. ಈ ಕ್ಲಾಜನ್ನು ಪ್ರಕಾರಾಂತರವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿ ವಿಧವಿಧವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೆರುವದರಿಂದ ಇದನ್ನೂ ತೆಗದುಹಾಕಬಹುದು.

ಈ ಮೇರೆ ಕಾನೂನನ್ನು ತಿದ್ದುಪಾಡು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಸೆಟಲ್‌ಮೆಂಟಿನ ಪ್ರಕಾರ ರೈತನ ಹಿಡುವಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಭರವಸೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ. ಶಿವಾಯಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೆಟಲ್‌ಮೆಂಟ್ ಠರಾವು ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಮೀನು ಇರತಕ್ಕ ಸ್ಥಳ, ಜಿನಸಿ ಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಆಮದ್ ರಫ್ತಿನ ಸಾಲಭ್ಯ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗದುಕೊಂಡು ಕಂದಾಯವನ್ನು ಠರಾವು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು 123ನೇ ಸೆಕ್ಷನಿನಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸುವದರಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನಕರವಾಗ್ದೆಂದು ತೋರುತ್ತೆ. ಇದರಿಂದ ಹೊಸ ಸೆಟಲ್‌ಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಭೂಗುಣಾನುಸಾರ ಪುನಹ ತರಂ ವಿಂಗಡಿಸತಕ್ಕ ಆವಶ್ಯಕತೆಯು ತಪ್ಪುವದಲ್ಲದೆ ರೈತರ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಎರಡನೇ ದಫಾ ಸರ್ವೇಮಾಡಿ ತರಂ ವಿಂಗಡಿಸುವದರಿಂದುಂಟಾಗುವ ಅನನುಕೂಲಗಳೂ ರೈತನಿಗೆ ತಪ್ಪುವವು.

ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆವಿನ್ಯು ಕೋಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮೇಲಿಕಂಡ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಂಶೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಗವರ್ಣಮೆಂಟಿನವರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈಚಿಗೆ ಫಾಯಿಷ್ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಈವಿಷಯಕವಾದ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಿಟಿಯವರು ಶಿಫಾರಸ್ ಮಾಡಿರುವ ತಿದ್ದುಪಾಟುಗಳು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಕಾನೂನು ಬರುವ ಯಪ್ರಿಲ್ ಗುರ್ರಿ ಲಾಗಾಯತು ಜಾರಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಗವರ್ಣಮೆಂಟಿನವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮೆಡಿಕಲ್‌ಯಾನೆ ವೈದ್ಯದ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಗಳ ಲವಾಜಮೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈಚಿಗೆ ಮಾಡಿರುವ ಏರ್ಪಾಡಿನ ತಪಶೀಲು ತಮಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದೇ ಇರುತ್ತೆ. ಮೆಡಿಕಲ್ ತಾಬೇದಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪಿಯರ್ಯರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ದೇಶೀಯರನ್ನು ಮೊಕರರ್ ಮಾಡೋಣದರಿಂದ ಈ ಇಲಾಖೆಯು ನೇಟಿವ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅನುಕೂಲತೆಗೆ ಸರಿಯಾಗುವಂತೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲ್ಪಡುವದು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಯೇರ್ಪಾಡು ಪ್ರಕಾರ ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲ ತರಗತಿಯ ಆಫೀಸರುಗಳಿಗೂ ಕ್ಲುಪ್ತವಾದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾದ ಬಡತಿಗಳು ಇತರ ಇಲಾಖೆ ಆಫೀಸರುಗಳಿಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಬಡತಿಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಿಯಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಶಿಕ್ಕುವದರಿಂದ ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಟೀಚರರು ದೊರಕುವರು.

1883—84ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ನಡದ ಎಗ್ಸ್ಪಿಬಿಷ್ಯನ್‌ಗೆ ಮೈಸೂರು ಶೀಮೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ಸಾಮಾನುಗಳು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಅಂಶ ತಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು. ಈ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗತಕ್ಕ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲ ತರಹೇದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ವದಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಎಗ್ಸ್ಪಿಬಿಷ್ಯನೋಸ್ಕರ ಇಲ್ಲಿಂದ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ವದಗಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಿಯಾಮಕವಾಗಿದ್ದ ಕಮಿಟಿಯವರ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಇನ್ನೂ ತಯಾರಾಗಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಬಂದ ಕೂಡ್ಲೆ ಸದರೀ ರಿಪೋರ್ಟನ್ನು ಜನಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟುಗಳಿಗೂ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಎಗ್ಸ್ಪಿಬಿಷ್ಯನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ವ್ಯಯೋಜನಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿ ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಖರ್ಚಾಗಿರುವ ನಿವಳ 6,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬಹಳ ಸ್ವಲ್ಪವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಮೈಸೂರು ಶೀಮೆಯಿಂದ ವಿಶೇಷ ಸಾಮಾನುಗಳು ಕಲ್ಕತ್ತಾಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲ್ಪಡದೆ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ ಇನಾಮುಗಳು ದೊರತಿರುವದು ನೋಡಿದರೆ ಬಹಳ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆ:—

ಭಂಗಾರದ ಮೆಡಲ್ ಯಾನೆ ಬಿರದು ಬಿಲ್ಲೆಗಳು	2
ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿ ಮೆಡಲ್ ಯಾನೆ ಬಿರದು ಬಿಲ್ಲೆಗಳು ..	9
ಸೆಕೆಂಡ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಾಳೆ ಮೆಡಲ್ ಯಾನೆ ಬಿರದು ಬಿಲ್ಲೆಗಳು ..	11
ಥರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್‌ಗಳು	8

ದಂತದ ಕೆತ್ತನೆ ಕೆಲಸ, ಗಂಧದ ಚಿತ್ರಕೆಲಸ ಸಹ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಧಾನ್ಯವಿಶೇಷಗಳು, ರೇಷ್ಮೇ ಬಟ್ಟೆಗಳು, ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯಗಳು, ಔಷಧದ್ರವ್ಯಗಳು, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಕಾಫಿ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮೆ|| ರಂಗಸ್ವಾಮಿಪಿಳ್ಳೆಯವರಿಂದ ತಯಾರ್ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ತಕ್ಕಿರುಗಳೂ, ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಬರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ಲಾನುಗಳೂ ಶ್ಲಾಘನೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅಪ್ಪಾವುಶೆಟ್ಟಿ ಅಂಡ್ ಸನ್ಸ್‌ಯವರು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ರೆಯಿಲ್ವೇಗಾಡಿ ನಮೂನೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘನೀಯಗಳಾಗಿದ್ದವಾದಕಾರಣ ಇತರ ರೆಯಿಲ್ವೇಯವರು ಈ ಕಂಪೆನಿಯವರಿಂದ ಪ್ಯಾಸಂಜರ್ ಗಾಡಿಗಳನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಾರೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆ. ಈ ಶೀಮೆಯ ಲೋಹದ ಸಾಮಾನುಗಳಿಗೂ ಕೊಂಬಿನ ಸಾಮಾನುಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕೆಲಸದ ಸಾಮಾನುಗಳಿಗೂ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಗಿರಾಕಿ ಇತ್ತು.

ಕೂಡ್ಲೆಯೇ ಲಂಡ್ಯ ಮತ್ತು ಮುಂಬೈ ಷಹರುಗಳಲ್ಲಿ ಎಗ್ಸಿಬಿಷನ್‌ಗಳು ನಡಿಯುವದಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ತರಹೇವಾರೀ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಆದಗಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಲ್ಲದೆ ಈ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ನಡಿಯತಕ್ಕ ಕೈಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಜನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚುರಮಾಡುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿ ಈ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗತಕ್ಕ ವಿಧವಿಧವಾದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಜಮಾಯಿಸುತ್ತೆ.

ಶ್ರೀಮ್ಮಹಾರಾಜ ರಾಜಾಸಾಹೇಬ ಬಹದೂರವರು, ಸಾಲ ಬಸಾಲ ಶೇರುವ ಈ ಸಭೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಭೆಯು ವರ್ಷೇವರ್ಷೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬುವದೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಭಿಲಾಷೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ತ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡಿಯತಕ್ಕ ಆಡಳಿತಗಳಲ್ಲಿ ನಿಗಾಯಿಟ್ಟು ಆವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಲೋಪ ಇವುಗಳನ್ನು ತಾವುಗಳು ಸರಕಾರದವರ ಅವಧಾನಕ್ಕೆ ತರುವದರ ಮೂಲಕವೂ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕ್ಷೇಮಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಮಿಾಚೀನವಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದರ ಮೂಲಕವೂ, ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಯು ಚನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಕ್ಕೆ ತಮಗೆಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ತಾವುಗಳು ಪ್ರಜಾಕ್ಷೇಮ ಸಂಬುಧವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಚರ್ಚಿಸುವದೂ ಗವರ್ಮೆಂಟಿನವರ ಉದ್ದೇಶ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಚಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವದೂ ಸಹ ರಾಜ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತೆ.

ತಾವುಗಳು ಈ ಸಭೆಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

Mysore Government Press, Bangalore.—1884.